

Projekt KUP – Varovanje kraškega podzemlja

Geografi pri varovanju krasa pogosto izpostavljamo ranljivost podzemnega krasa in potrebo po večji zaščiti. Tega se že več let zavedamo tudi na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU iz Postojne, zato smo se z veseljem odzvali povabilu hrvaške Istrske županije, da skupaj prijavimo projekt za ustreznejše varovanje (primorskega) podzemnega krasa. Prijavi se je pridružila še javna ustanova Natura Histrica, tako da smo ekipo sestavljali tako neposredni pripravljalci in izvrševalci regionalne politike, vsakodnevni upravljalci, strokovnjaki in znanstveniki s področja upravljanja s krasom.

Projekt KUP – *Karst Underground Protection* se je začel 1. decembra 2009 v okviru Operativnega programa OP IPA Slovenija-Hrvaška 2007-2013 ter se končal dve leti kasneje. Projekt se je financiral s sredstvi Evropske unije (85 %), nacionalnimi sredstvi (10 %) in sredstvi ZRC SAZU (5 %).

Projekt je vključeval različne dejavnosti (vzpostavitev Speleo centra na Hrvaškem, čiščenje 12 jam, izvedba dveh krasoslovnih šol, vzpostavitev katastra jam za Istrsko županijo, izvajanje biospeleoloških raziskav Istre), vse pa so uresničevale temeljni cilj projekta: izboljšanje varovanja podzemnega krasa na osnovi dviga ravni zavedanja o njegovi izjemnosti, pomembnosti ter ranljivosti. V nadaljevanju predstavljamo le nekatere s slovenske strani pomembnejše dejavnosti.

Pretekle izkušnje srečevanja s pritiski in varovanjem podzemnega krasa smo predstavili na **19. mednarodni krasoslovni šoli "Klasični kras"**, teden dni prej pa je z isto tematiko izšel zbornik z naslovom ***Pressures and Protection of the Underground Karst – Cases from Slovenia and Croatia***. Leto dni prej je izšla kratka in pregledna predstavitev Dinarskega krasa z naslovom ***Introduction to the Dinaric Karst***. Interes po udeležbi na krasoslovnih šolah je bil izjemen, saj

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

se jo je leta 2010 udeležilo 200 oseb, leto kasneje pa celo 213, kar je bilo največ do sedaj.

Da bi čim bolj neposredno in lokalnim prebivalcem na razumljiv način prispevali k varovanju krasa, smo v okviru projekta **očistili tudi 6 jam v Sloveniji** in ravno toliko na Hrvaškem. V Sloveniji se večina očiščenih jam nahaja na kraškem vodozbirnem območju izvira Rižane. Projekt ima tako tudi praktične posledice, to je zmanjšanje nevarnosti onesnaženja kraške pitne vode za Slovensko Istro in zmanjšanje obstoječega negativnega vpliva odpadkov na okolje. Ker je projekt čezmejen, sta dve čiščenji jam potekali ob sodelovanju slovenskih in hrvaških jamarskih društev.

Močan čezmejni značaj so imele **biospeleološke raziskave**, ki jih je izvajala ekipa dveh hrvaških in dveh slovenskih biospeleologov. Skupaj so podrobno raziskali 6 slovenskih in 6 hrvaških jam, rezultate pa predstavili v dokumentarnem filmu. Med delom so odkrili tudi nekaj živalskih vrst, ki so bile prvič opažene na tem območju ali pa so celo nove za znanost.

Več informacij in gradiv je dostopnih na (večinoma) trojezični spletni strani projekta: <http://www.project-kup.org/>.

Mitja Prelovšek

Praktični del projekta je bilo tudi čiščenje 6 jam na slovenski in 6 na hrvaški strani (foto: Mitja Prelovšek).